

Anna Jędrzychowska, Ewa Poprawska

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

OCENA DZIAŁALNOŚCI REASEKURACYJNEJ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ DZIAŁAJĄCYCH NA RYNKU POLSKIM

1. Wstęp

Stosowanie reasekuracji wpływa korzystnie na najważniejsze dla zakładu ubezpieczeń wielkości finansowe. Po pierwsze już z samego sposobu obliczania marginesu wypłacalności wynika, że reasekuracja wpływa na obniżenie jego wysokości. Zatem ulegną zmianie wartości takich wskaźników, jak: wskaźnik pokrycia marginesu wypłacalności środkami własnymi, wskaźnik pokrycia kapitału gwarancyjnego środkami własnymi. Ich wartości podniosą się, co jest korzystną zmianą dla ich oceny. Ponadto zastosowanie reasekuracji wpływa na wysokość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i obniża ich niezbędną wysokość. W związku z tym tak bardzo ważne jest zebranie, uporządkowanie i naukowe opracowanie różnych wskaźników związanych z reasekuracją.

Prezentowany artykuł ma na celu omówienie wybranych wskaźników związanych z oceną polityki reasekuracyjnej stosowanej przez polskie zakłady ubezpieczeń w latach 1997-2005. W opracowaniu omówione zostaną (wyłącznie teoretycznie) wskaźniki wykorzystywane przez agencje ratingowe w trakcie dokonywania kompleksowej oceny zakładów ubezpieczeń, w tym też ocena jakości polityki reasekuracyjnej zakładu.

W części empirycznej przeprowadzono badanie wskaźników opartych na sprawozdaniach finansowych zakładów ubezpieczeń działu II. Wyliczenia opatrzone zostały komentarzem i wnioskami na temat sytuacji reasekuracyjnej na polskim rynku.

2. Kryteria oceny proponowane przez organ nadzoru w Polsce

Wskaźniki oceny działalności reasekuracyjnej proponowane przez nadzór ubezpieczeniowy można podzielić na następujące grupy¹:

¹ Podział, definicje, interpretacja i nazewnictwo za [4].

- I) wskaźniki stopy udziału własnego w składce,
- II) wskaźniki stopy udziału własnego w kosztach,
- III) wskaźniki rentowności reasekuracji biernej oraz
- IV) pozostałe wskaźniki.

Wskaźniki stopy udziału własnego w składce

Wskaźniki należące do tej grupy określają, jaka część składki ubezpieczeniowej pozostaje w zakładzie ubezpieczeń po uwzględnieniu części składek przekazywanych reasekuratorom, zatem pokazują, jaka część ryzyka pozostaje na udziale własnym zakładu ubezpieczeń. Wartości tych wskaźników zależą w dużym stopniu od możliwości kapitałowych zakładów ubezpieczeń. Ubezpieczyciele posiadający duży kapitał mogą pozostawiać więcej ryzyka na udziale własnym, słabsi kapitałowo muszą korzystać z reasekuracji w większym zakresie między innymi po to, by spełnić wymogi ustawowe w zakresie wypłacalności (poziom reasekuracji ma wpływ na wysokość marginesu wypłacalności). Jeżeli wartości tych wskaźników przekraczają 90-95%, to oznacza to, że zakłady ubezpieczeń korzystają z reasekuracji w ograniczonym zakresie (niemal całe ryzyko pozostaje na udziale własnym zakładu ubezpieczeń). Taka sytuacja, w przypadku wystąpienia zdarzeń losowych powodujących wyjątkowo wysokie odszkodowania lub powodujących kumulację szkód w krótkim okresie, może prowadzić do wystąpienia problemów z płynnością lub wypłacalnością (tego rodzaju zdarzenia wiążą się np. z występowaniem klęsk żywiołowych). Natomiast w przypadku, gdy wartości tych wskaźników są niższe niż 50%, uważa się (za [2]), że zakłady ubezpieczeń nadużywają reasekuracji. Taka sytuacja nie stwarza, co prawda, niebezpieczeństwa utraty płynności czy wypłacalności, jednak powoduje duże uzależnienie zakładu ubezpieczeń od reasekuratora. Wtedy to należy zwracać szczególną uwagę na rzetelność, wypłacalność i terminowość wywiązywania się z umów przez reasekuratorów. Ponadto należy pamiętać, że reasekuracja nie jest dla zakładów ubezpieczeń tania, zatem nadużywanie reasekuracji podnosi znacznie poziom kosztów.

Do tej grupy należą dwa wskaźniki:

- stopa udziału własnego w składce przypisanej definiowana jako:

$$\frac{\text{składka przypisana na udziale własnym}}{\text{składka przypisana brutto}},$$

- stopa udziału własnego w składce zarobionej:

$$\frac{\text{składka zarobiona na udziale własnym}}{\text{składka zarobiona brutto}}$$

Wskaźniki stopy udziału własnego powinny być interpretowane w dłuższym okresie, wtedy możliwe jest przeanalizowanie zmian w polityce zakładu ubezpieczeń w zakresie reasekuracji. Ponadto warto porównywać wartości tych wskaźników z wielkością kapitałów, marginesu wypłacalności oraz z wartościami wskaźników należących do kolejnej grupy, czyli ze wskaźnikami udziału własnego w

kosztach, przede wszystkim ze stopą udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych.

Wskaźniki stopy udziału własnego w kosztach

Druga grupa wskaźników łącznie ze wskaźnikami stopy udziału własnego w składce pozwala zbadać kierunki polityki reasekuracyjnej danego zakładu ubezpieczeń. Do tej grupy zalicza się następujące wskaźniki:

- stopę udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych definiowaną jako:

$$\frac{\text{odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym}}{\text{odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto}}$$

- stopę udziału własnego w odszkodowaniach należnych:

$$\frac{\text{odszkodowania i świadczenia}}{\text{odszkodowania i świadczenia należne}}$$

- stopę udziału własnego w rezerwach

$$\frac{\text{aktywa stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych}}{\text{rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto}}$$

Wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych aktywami dla lat 1997-2000 liczony jest według obowiązującego wtedy wskaźnika pokrycia funduszu ubezpieczeniowego lokatami, za lata 2001-2002 obliczony jest według przejściowej formuły uwzględniającej 50-procentowy udział reasekuratorów w rezerwach. W ostatnich trzech analizowanych latach liczono wskaźnik według obowiązującej obecnie formuły.

Wartości tych wskaźników powinny być interpretowane w porównaniu z wartościami wskaźników z pierwszej grupy. Możliwa jest wówczas pełniejsza ocena polityki reasekuracyjnej. Ponadto wskaźniki te powinny być, podobnie jak grupa pierwsza, analizowane w dłuższym okresie. Stopa udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych może być porównywana ze stopą udziału własnego w składce przypisanej, natomiast stopa udziału własnego w odszkodowaniach należnych – ze stopą udziału własnego w składce zarobionej. Gdy wartość stopy udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych jest niższa od stopy udziału własnego w składce, zakład ubezpieczeń reasekuruje bardziej ryzykowne portfele ubezpieczeniowe niż pozostające na jego udziale własnym. Jest to sytuacja korzystna z punktu widzenia bezpieczeństwa zakładu ubezpieczeń. Natomiast przyjmuje się, że w długim okresie oba te wskaźniki powinny mieć przeciętnie zbliżone wartości.

Wskaźniki rentowności reasekuracji biernej

W analizie działalności reasekuracyjnej trzeba również wziąć pod uwagę relacje przychodów z reasekuracji oraz jej kosztów. Do przychodów z tytułu reasekuracji biernej zalicza się: wartość udziału reasekuratorów w wypłaconych odszkodowaniach i świadczeniach, otrzymane prowizje reasekuracyjne, udział w zyskach reasekuratorów, udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

oraz zmianę stanu tych rezerw. Do kosztów reasekuracji biernej należy przede wszystkim składka zapłacona reasekuratorom.

Spośród wskaźników należących do tej grupy zostaną opisane dwa:

$$1. \text{ Wynik na reasekuracji biernej} = \frac{\text{przychody z reasekuracji biernej}}{\text{koszty reasekuracji biernej}}$$

Uważa się, że w przypadku długoterminowych umów między danym zakładem ubezpieczeń a reasekuratorem korzystne jest, aby wartość tego wskaźnika była bliska 100%, natomiast w przypadku zakładów ubezpieczeń, które nie osiągają dodatniego wyniku technicznego, wartość tego wskaźnika powinna przekraczać 100% (wtedy zakład ubezpieczeń wydaje na reasekurację bierną mniej, niż uzyskuje od reasekuratorów).

$$2. \text{ Rentowność reasekuracji biernej} = \frac{\text{saldo operacji reasekuracyjnych}}{\text{składka przypisana brutto}}$$

W długim okresie wartość tego wskaźnika powinna być bliska 0%.

Pozostałe wskaźniki

Oprócz wskaźników wymienionych w grupach I-III można znaleźć wskaźniki, które zaliczane są do innych kategorii, a dotyczą również działalności reasekuracyjnej. Do takich należy jeden ze wskaźników sprawności działania – wskaźnik inkasa należności definiowany następująco:

$$\frac{\text{należności z tytułu reasekuracji} \times 365 \text{ dni}}{\text{składka przypisana brutto}}$$

Wskaźnik ten informuje, jak długo środki pieniężne są zamrożone w należnościach od reasekuratorów, czyli po ilu dniach średnio należne środki wpływają do zakładu ubezpieczeń.

3. Kryteria oceny stosowane przez agencje ratingowe

Agencje ratingowe i firmy marketingowe dokonują kompleksowej oceny działalności zakładów ubezpieczeń. Ocena ta uwzględnia takie elementy, jak: rentowność, wyposażenie w kapitał, struktura kapitałowa, płynność, dywersyfikacja ryzyka, działalność lokacyjna, adekwatność rezerw, jakość zarządu, pozycja rynkowa (według A.M. Best), ocena otoczenia zakładu, zarządzanie i strategia, elastyczność finansowa dostęp do źródeł finansowania (według Standard&Poor's, Moody's); ponadto wyróżniana jest ocena działalności reasekuracyjnej. Warto jednak pamiętać, że zagadnienia związane z reasekuracją są uwzględniane w innych ocenianych obszarach działalności, m.in. w ocenie adekwatności kapitałowej, rentowności i elastyczności kapitałowej. Przede wszystkim szczególna uwaga skupiana jest na pierwszym z wymienionych elementów, czyli na wpływie ryzyka kredytowego związanego z należnościami reasekuracyjnymi na potrzeby kapitałowe zakładu

ubezpieczeń (więcej w [1]). Jednym z ważniejszych elementów oceny reasekuracji jest kontrola wiarygodności reasekuratorów, stanowi to w dużej mierze element oceny jakościowej. W ocenie należności zakładu ubezpieczeń należności od poszczególnych reasekuratorów mnożone są przez wskaźniki ryzyka kredytowego, które np. dla Standard&Poor's zależne są od oceny ratingowej poszczególnych reasekuratorów. W takim przypadku (za [1]) ocena zakładu ubezpieczeń nie powinna być wyższa od oceny reasekuratorów.

W analizie ilościowej będącej elementem oceny ratingowej stosowane są zestawy wskaźników podobne jak te wymienione wcześniej, uzupełnione o dodatkowe elementy. Wyznaczane są następujące wielkości:

- Poziom retencji =
$$\frac{\text{składka netto}}{\text{składka brutto}}$$

Wskaźnik ten definiowany jest tak, jak stopa udziału własnego w składce przypisanej i podobnie interpretowany.

W brytyjskim systemie wczesnego ostrzegania (*quick solvency test*) w odniesieniu do zakładów ubezpieczeń znajdują się następujące dwa wskaźniki dotyczące reasekuracji:

- $$\frac{\text{środki własne}}{\text{należności z tytułu reasekuracji + udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych}}$$
- $$\frac{\text{należności z tytułu reasekuracji} * 365 \text{ dni}}{\text{udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych}}$$

Pierwszy powinien mieć wartość powyżej 40%, drugi zaś wskazuje na dobrą sytuację ściągalności należności z tytułu reasekuracji, jeśli jego wartość przekracza 90%.

Dodatkowym elementem pozwalającym na ocenę programu reasekuracyjnego są tzw. modele katastroficzne (np. modele oparte na mapach zagrożeń). Na podstawie danych zakładu ubezpieczeń oraz danych z sektora oceniana jest wartość potencjalnych szkód katastroficznych dla wszystkich grup ubezpieczeń narażonych na tego typu szkody. Agencje ratingowe określają wskaźniki ryzyka katastroficznego i dopuszczalne wartości dla poszczególnych klas ratingowych. Do wskaźników tego rodzaju należą np. (za [5]):

- Wskaźnik odzyskania strat katastroficznych:

$$\frac{\text{średnia (za ostatnie 3 lata) wartość potencjalnych szkód katastroficznych}}{\text{średni wynik finansowy brutto}}$$

Wskaźnik ten można interpretować jako czas (liczbę lat), w trakcie których będzie trwało odbudowywanie środków własnych utraconych w wyniku wystąpienia szkód katastroficznych. S&P's podaje też zakres wartości tego wskaźnika dla po-

szczególnych klas ratingowych: dla wartości wskaźnika w ratingu AAA – (0;1), AA – (0,5;2,5), dla A – (2;5), dla BBB – (4;6), BB >5.

- Wskaźnik ryzyka katastroficznego:

wartość potencjalnych szkód katastroficzych na udziale własnym

środki własne

Dla poszczególnych klas ratingowych wartości tego wskaźnika wynoszą: AAA – (0;15), AA – (10;35), A – (15;40), BBB – (30;60), B – powyżej 50.

- Wskaźnik płynności katastroficzych:

wartość potencjalnych szkód katastroficzych na udziale własnym

płynne środki finansowe

Dla tego wskaźnika wartości odpowiadające poszczególnym klasom ratingowym wynoszą: AAA – (0;10), AA – (7,5;35), A – (20;50), BBB – (40;100), B – powyżej 95.

Wskaźniki te są istotnym elementem oceny programu reasekuracyjnego przede wszystkim dla zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność w ramach ubezpieczeń majątkowych, a zwłaszcza dla tych, które mają w swojej ofercie ubezpieczenia ryzyka związanego z żywiołami – powodziami, huraganami i innymi. Jednak do obliczenia tych wskaźników konieczne są wyznaczenie potencjalnych szkód katastroficzych, a zatem niezbędna jest szczegółowa znajomość struktury portfela zakładu ubezpieczeń, oraz posłużenie się modelami katastroficznymi. Analiza przeprowadzona w dalszej części referatu oparta jest na danych pochodzących ze sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń, zatem nie obejmuje danych na tyle szczegółowych, aby możliwe było obliczenie wartości tych wskaźników.

4. Ustalanie optymalnego poziomu retencji – kryteria proponowane przez reasekuratorów

Wskaźniki, które mogą służyć ocenie działalności reasekuracyjnej, można również znaleźć w opracowaniach dotyczących metod ustalania optymalnego poziomu retencji w umowach reasekuracji. Jednym ze wskaźników proponowanych przez SwissRe (za [5]) jest wskaźnik zabezpieczenia działalności ubezpieczeniowej definiowany jako:

składka przypisana na udziale własnym

środki własne

Ponieważ wysokość składki na udziale własnym zmniejsza się wraz ze spadkiem poziomu retencji, czyli ze zwiększaniem wielkości cedowanego ryzyka, wartość tego wskaźnika maleje wraz ze wzrostem udziału reasekuracji. Wskaźnik ten jest nominantą z optymalną wartością 300%, zatem zbyt wysoki udział reasekuracji może z kolei negatywnie wpływać na jego wartości.

Kolejny wskaźnik to stopień zabezpieczenia wypłacalności w przypadku braku pokrycia reasekuracyjnego definiowany jako:

$$\frac{\text{należności z tytułu reasekuracji} + \text{udział reasekuratorów w rezerwach} \\ \text{techniczno-ubezpieczeniowych}}{\text{środki własne}}$$

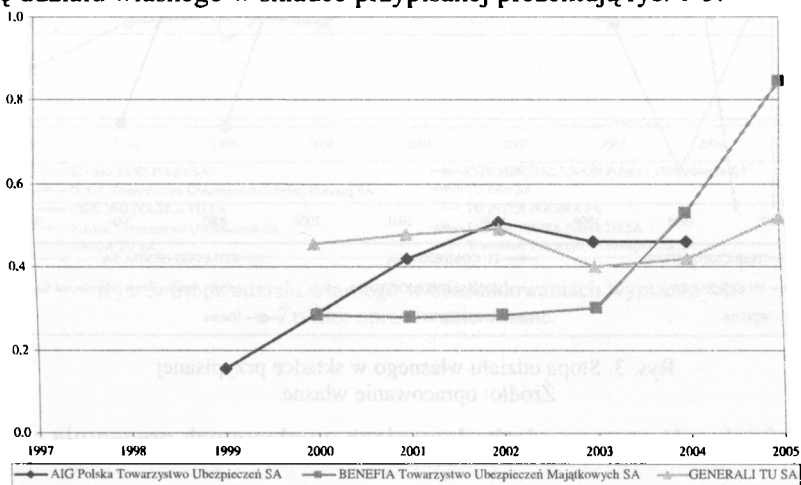
Jest to wskaźnik, który bada zdolność zakładu ubezpieczeń do wypłaty odszkodowań i świadczeń w przypadku, gdyby reasekurator (lub reasekuratorzy) nie wywiązał się ze swoich zobowiązań, zatem bada poziom uzależnienia zakładu ubezpieczeń od reasekuratorów.

5. Wyniki

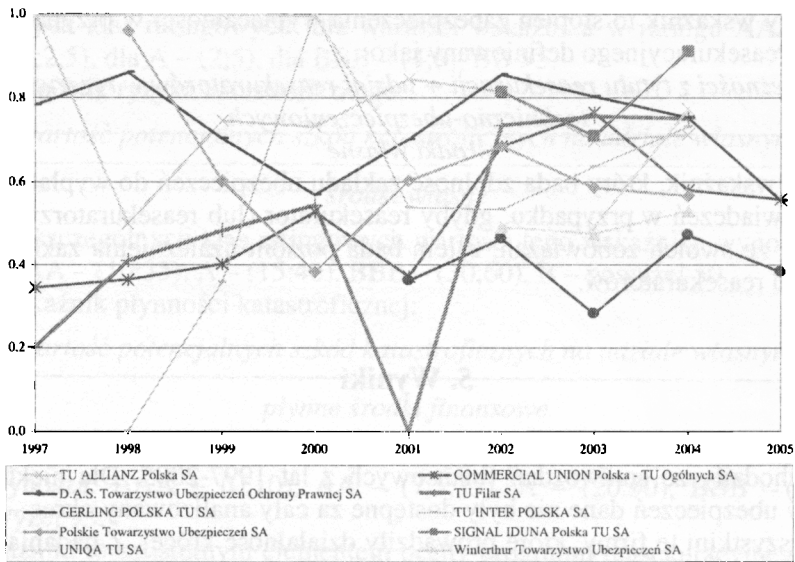
Analizie poddano zakłady ubezpieczeń działające na rynku polskim, dostępne dane pochodziły ze sprawozdań finansowych z lat 1997-2005. Dla niektórych z zakładów ubezpieczeń dane nie były dostępne za cały analizowany okres – były to przede wszystkim te firmy, które prowadziły działalność krócej. Z badania wykluczono te firmy, dla których dostępność danych była znikoma (dane z okresu krótszego niż 3 lata), bądź występowały braki w danych powodujące brak ciągłości analizy za okres minimum 3 lat.

Z względu na ilość danych zakłady ubezpieczeń zostały podzielone na trzy grupy według średniej wielkości stopy udziału własnego w składce przypisanej. Grupa pierwsza to zakłady ubezpieczeń, które otrzymały wartość średniej stopy udziału w składce przypisanej mieszczącą się w przedziale od 0 do 50%. Drugą grupę stanowią te zakłady, które otrzymały średnią na poziomie pomiędzy 50 a 70%, trzecią zaś – zakłady o poziomie średniej stopy udziału między 70 a 100%.

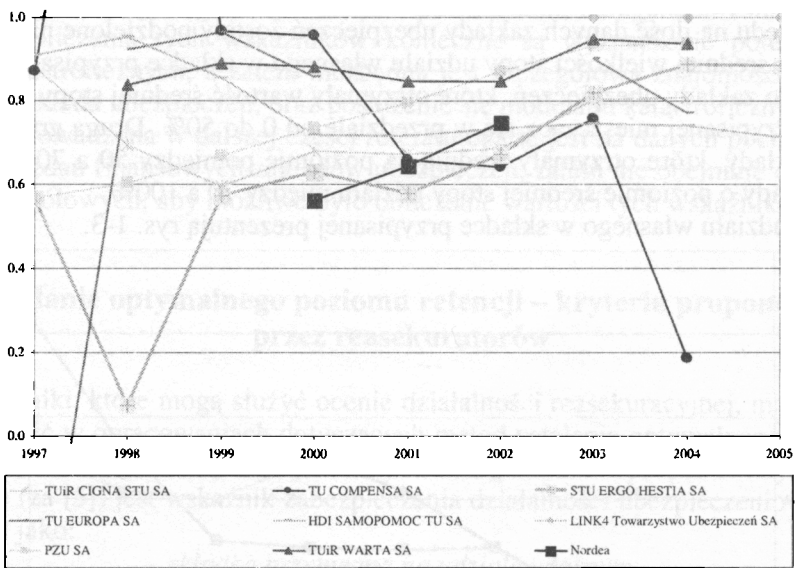
Stopę udziału własnego w składce przypisanej prezentują rys. 1-3.

Rys. 1. Stopa udziału własnego w składce przypisanej
Źródło: opracowanie własne.

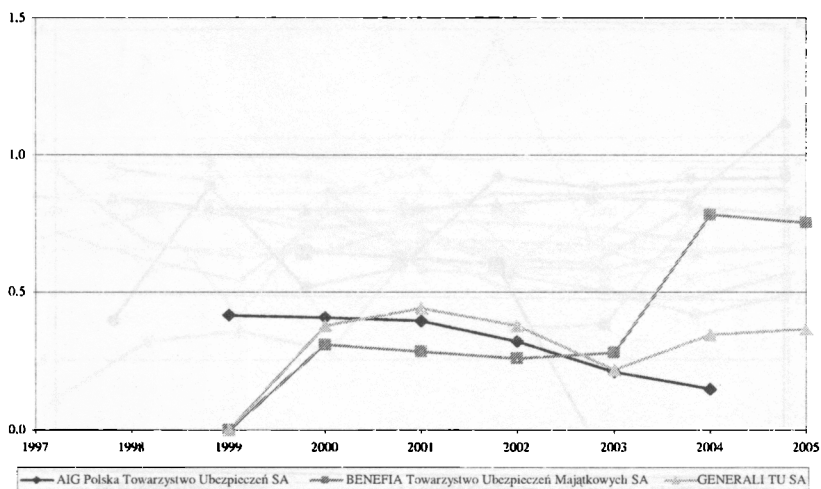

Rys. 2. Stopa udziału własnego w składce przypisanej
Źródło: opracowanie własne.

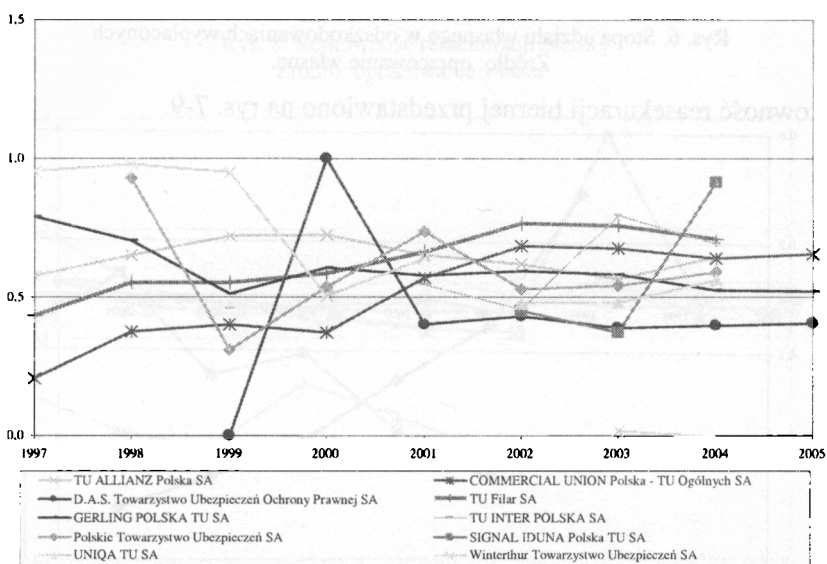

Rys. 3. Stopa udziału własnego w składce przypisanej
Źródło: opracowanie własne.

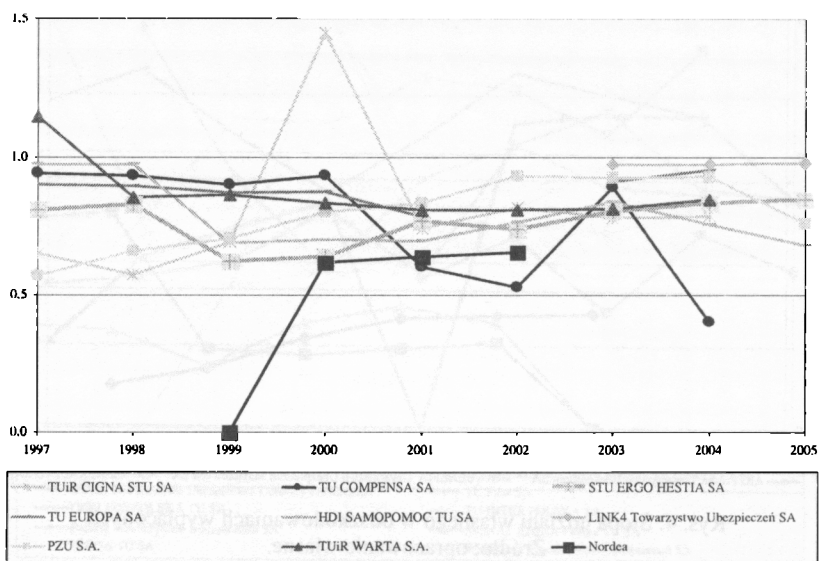
Stopę udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych prezentują rys. 4-6.

Rys. 4. Stopa udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych
Źródło: opracowanie własne.

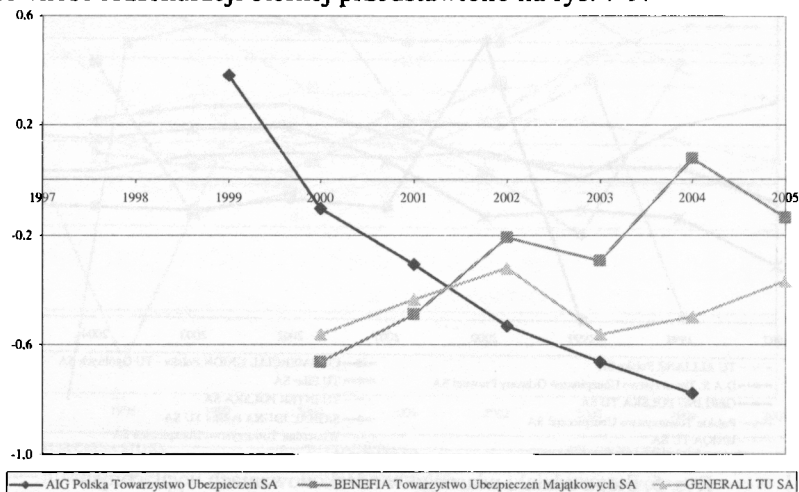

Rys. 5. Stopa udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych
Źródło: opracowanie własne.

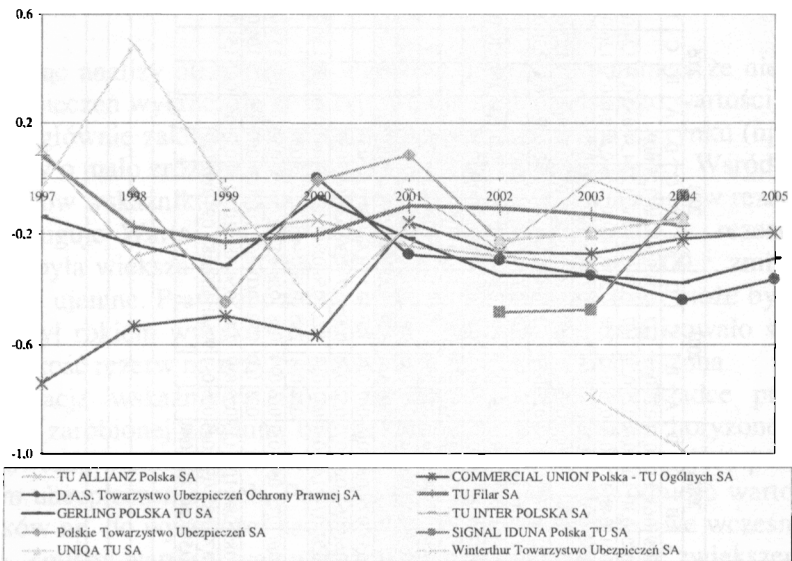

Rys. 6. Stopa udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych
Źródło: opracowanie własne.

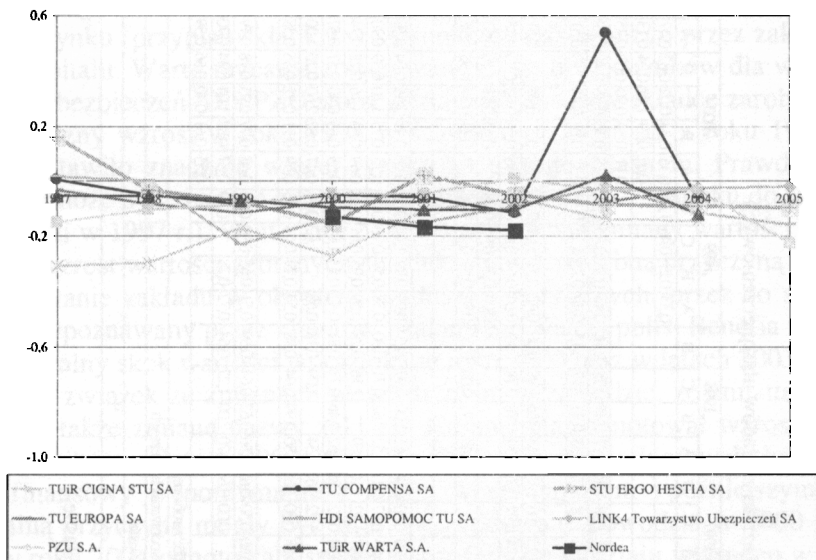
Rentowność reasekuracji biernej przedstawiono na rys. 7-9.

Rys. 7. Rentowność reasekuracji biernej
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 8. Rentowność reasekuracji biernej
Źródło: opracowanie własne.

Rys. 9. Rentowność reasekuracji biernej
Źródło: opracowanie własne.

Tabela 1. Wybrane wskaźniki zakładów ubezpieczeniowych

	1997				1998				1999				2000				2001				2002				2003				2004				2005							
	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D				
AIG																																								
BENEFIA																																								
GENERALI																																								
ALLIANZ	0,39	0,97	1,38	1,24	0,17	0,49	0,75	0,18	0,40	0,58	0,86	0,32	0,45	0,76	0,86	0,49	0,69	0,82	0,96	0,28	0,56	0,78	1,13	0,26	0,44	0,66	1,06	0,27	0,48	0,61	0,90	0,32								
COMMERCIAL UNION	0,18	0,30	1,58	0,07	0,33	0,33	2,17	0,15	0,40	0,25	1,25	0,17	0,32	0,29	0,94	0,10	0,51	0,46	0,94	0,63	0,63	0,98	1,11	0,16	0,66	0,85	0,00	0,16	0,66	0,38	0,79	0,39	0,61	0,24	1,27	0,42				
D.A.S.																																								
Filar	0,41	0,22	0,80	1,14	0,43	0,46	1,08	0,60	0,42	0,51	1,07	0,48	0,52	0,57	0,75	0,50	0,61	0,16	0,47	1,90	0,54	0,15	0,37	2,67	0,48	0,27	0,37	1,72	0,42	0,36	0,75	1,25	0,27	0,42	0,40	1,31				
GERLING	0,49	0,74	0,97	0,32	0,55	0,78	0,78	0,19	0,54	0,64	0,64	0,37	0,86	0,56	0,62	0,83	0,88	0,70	0,94	0,48	0,57	1,07	1,03	0,13	0,57	0,81	1,10	0,16	0,50	0,70	1,11	0,21	0,44	0,69	1,10	0,39				
INTER																																								
PTU																																								
SIGNAL IDUNA																																								
UNIQA																																								
Winterthur	0,44	1,00	0,00	0,04	0,61	1,00	0,97	24,34	0,99	0,99	1,44	0,00	-1,56	0,91	2,56	0,04	0,59	0,66	1,24	0,54																				
CIKWA STU	0,43	0,85	0,87	0,11	0,52	0,62	0,71	0,30	0,38	0,57	0,78	0,44	0,75	0,75	1,10	0,39	0,70	0,78	0,92	0,58	0,53	0,75	0,86	0,66	0,67	0,84	1,03	0,37	0,70	0,84	1,00	0,33								
COMPENSA	0,72	0,87	1,92	1,10	0,69	1,16	0,28	0,69	0,96	0,96	1,16	0,28	0,74	0,66	0,78	0,86	0,61	0,64	0,66	0,75	0,52	0,78	0,79	5,97	0,36	0,36	0,80	0,89												
ERGO HESTIA	0,70	0,54	0,72	1,85	0,62	0,46	0,71	0,81	0,47	0,83	1,01	0,80	0,55	0,65	0,40	0,57	0,57	0,54	1,96	1,10	0,59	0,74	1,45	0,81	0,77	0,84	1,22	0,56	0,89	0,88	1,19	0,44	0,76	0,96	1,18	0,39				
HDISAMOPOMOC	0,96	0,88	0,80	1,65	0,80	0,99	0,94	0,98	0,54	0,79	0,08	0,26	0,59	0,71	0,72	0,55	0,38	0,72	0,77	0,51	0,67	0,75	0,91	0,61	0,66	0,74	0,88	0,88	0,52	0,75	0,90	0,52	0,70	0,70	2,13	0,51				
LINK4																																								
PZU	0,30	0,60	0,50	0,65	0,56	0,62	0,64	0,69	0,51	0,68	0,90	0,71	0,68	0,77	0,95	0,78	0,79	0,81	1,00	0,73	0,85	0,88	1,09	1,15	0,92	0,97	1,43	0,56	0,88	1,00	1,59	0,53	0,62	0,97	1,54	0,06				
WARTA	0,84	0,00	0,64	0,70	2,00	1,27	0,64	0,72	0,78	0,49	0,87	0,88	1,04	0,44	0,70	0,86	0,00	0,45	0,70	0,85	0,98	0,88	0,98	0,45	0,86	0,91	0,95	4,1	6,09	0,82	0,94	0,97	0,21							
Nordea																																								
A – stopa udziału własnego w składce zarobonej																																								
B – stopa udziału własnego w odszkodowaniach należnych																																								
C – stopa udziału własnego w rezerwach																																								
D – wynik z reasekuracji biernej																																								

Źródło: opracowanie własne.

6. Interpretacja wyników

Dokonując analizy otrzymanych wyników, należy wspomnieć, że niektóre zakłady ubezpieczeń wykraczają poza typowe dla rynku polskiego wartości wskaźników. Są to głównie zakłady, które od niedawna funkcjonują na rynku (np. Link 4) oraz zakłady o mało zróżnicowanym portfelu ryzyka (np. D.A.S.). Wśród otrzymanych wyników wskaźników związanych ze stopą udziału własnego w rezerwach na uwagę zasługuje Warta, dla której stopa udziału własnego w rezerwach w roku 2000 była większa niż 100%. Wynika to z faktu, że w 2000 r. zmiany stanu rezerw były ujemne. Prawdopodobną przyczyną takich wartości może być fakt, że rok 2000 był rokiem wysoko szkodowym – dużo szkód zrealizowało się w tym roku, wysokość rezerw na ryzyko niewygaśnięte mogła być zmniejszona.

Interpretacja wskaźników stopy udziału własnego w składce przypisanej i w składce zarobionej powinna być dokonywana w dłuższym horyzoncie czasowym, wówczas możliwe jest prześledzenie polityki reasekuracyjnej poszczególnych firm ubezpieczeniowych. Ponadto wskazane jest, aby odnieść wartości tych wskaźników np. do wysokości kapitałów w bieżącym okresie i we wcześniejszych okresach. Zmiany wartości tych wskaźników często wynikają ze zwiększenia kapitałów przez zakład ubezpieczeń. Odniesienie wartości wskaźników do dynamiki składki przypisanej pozwala również na analizę tego, czy zmiany wielkości ryzyka pozostawianego na udziale własnym nie wynikają np. ze znacznego zwiększenia udziału w rynku (przypisu składki) w stosunku do posiadanego przez zakład ubezpieczeń kapitału. Warto przeanalizować wartości tych wskaźników dla wybranych zakładów ubezpieczeń. Dla PZU stopa udziału własnego w składce zarobionej wykazuje znaczny wzrost w roku 1998 w stosunku do wartości z roku 1997, czyli PZU pozostawiło znacznie więcej ryzyka na udziale własnym. Prawdopodobną przyczyną może być znaczne zwiększenie zbioru składek w stosunku do roku 1997 (po powodzi w 1997 r.). Winterthur odnotował podobne zmiany wartości wskaźników oraz wzrost wartości zebranych składek. Prawdopodobną przyczyną jest dobre funkcjonowanie zakładu w obszarze funduszy emerytalnych, przez co stał się on bardziej rozpoznawany przez klientów i zakupiono więcej polis. Benefia ma trudno interpretowalny skok wartości wskaźnika w roku 2000 oraz w latach 2003-2004, co może mieć związek ze zmianami wewnętrznymi w zakładzie, ze zmianą w akcjonariacie, a także zmianą nazwy zakładu. Commercial odnotował wzrost wartości obu wskaźników w latach 2000-2001. W 2000 r. firma ta odnotowała bardzo niski wynik finansowy w porównaniu z latami wcześniejszymi i późniejszymi; przypuszczalną przyczyną mogły być straty spowodowane powodzią w 2000 r. Compensa w roku 2004 odnotowała spadek wartości stopy udziału własnego w składce przypisanej do ok. 40% (z ok. 80% w roku 2003). Mogło się to wiązać z podniesieniem kapitałów własnych w 2003 r. Filar w badanym okresie miał wzrost wartości obu wskaźników od ok. 40 do ok. 80%, co może się wiązać z rozwojem działalności bez podnoszenia kapitałów.

Wartości wskaźników służących ocenie działalności reasekuracyjnej dla części zakładów ubezpieczeń działających na rynku polskim są trudno interpretowalne

przede wszystkim ze względu na krótki okres ich działalności. Zdarza się również, że wartości wskaźników wykraczają poza standardowe (typowe) wartości (np. stopa udziału własnego w odszkodowaniach wypłaconych wyższa niż 100%). Prawdopodobną przyczyną mogą być korekty sprawozdań finansowych z lat poprzednich, dlatego też obliczenie i interpretacja np. uśrednionych wartości wskaźników opartych na danych zagregowanych za dwa lub trzy lata mogłyby pozwolić na wyciągnięcie interesujących wniosków.

Literatura

- [1] Jaworski W., *Rating ubezpieczeniowy*, AE, Poznań 2002,
- [2] Jończyk B., Ogrodnik H., Szewieczek D., Wieczorek M., Znaniecka K., *Analiza finansowa zakładu ubezpieczeń*, AE, Katowice 2006.
- [3] *Monitor Polski B* 1997-2006.
- [4] PUNU, *Metodologia analizy finansowej zakładów ubezpieczeń*, Wydawnictwo Edytor SA, Warszawa 2000.
- [5] *Rating jako narzędzie oceny zakładu ubezpieczeń*, red. T. Sangowski, Wydawnictwo „Bonami”, Poznań 2000.
- [6] Sangowski T., *Ubezpieczenia w gospodarce rynkowej*, Oficyna Wydawnicza Branta, Poznań-Bydgoszcz 2002.

ANALYSIS OF REINSURANCE POLICY IN INSURANCES COMPANIES IN THE POLISH MARKET

Summary

The paper presents selected indices, that are helpful in analysis of reinsurance policy in insurances companies. Analyzing and controlling quality of reinsurance is important either for insurances companies or organs of oversights and rating's agencies. That is why it is worth counting their values for polish insurance's companies and performing their juxtaposition and analyses. It has shown on extracting conclusion concerning individual underwriter and policy of reinsurance plant of Polish insurance (insurance property). Figures for review include years 2001-2005.